

UZ GAISMU

Pierakstījusi M. Karadža 1899. gada jūnijā

Šo grāmatiņu varat lejuplādēt bez maksas interneta lapā:

<http://www.noslepums.lv>

* * *

E-pasts: pasts@noslepums.lv

Tu, kas klusās nakts stundās nomodā esi,
 Gaidot vēsti no garu pasaules,
 Vai esi gatavs? Jau tavi viesi nāk.
 Klau! klusi ar spārniem vicināt sāk
 Un lido ap tevi... šie klusie gari;
 Ar gara skatu, vai redzēt vari?
 Vai maigās sudraba skaņas dzirdi gan,
 Kas nākot no zvaigznēm trīcot skan?
 Raugi, smarža saldākā tev prātus skauj...
 Tumsa zūd... gaisma savus starus šauj!
 Tu sevi redzi liesmas aplidotu —
 Tā manu dvēseli gaismā starotu.
 Manas balsis čukstas tavās ausīs skan:
 Kā tu — es biju reiz cilvēks arīdzan;
 Es neesmu miris, kaut arī pār miesu
 Jau ilgi jūtu kapu kluso vēsmu,
 Es neesmu miris, mans gars vēl dzīvo. —
 Vēl stiprāks tas, nu jaunā veidā mīt.
 Es gribu savu dzīvi tev atstātīt,
 Tad sapratīsi savu likteni,
 Un ceļu no tumsas uz gaismas zemi,
 Kuru staigāju es, tu redzēsi!
 Par rīku no augstākas varas tu ņemts,
 Lai liecinieks tam būtu, kas redzēt lemts.
 Tev runas dāvāna dota, tulko jel —
 Manas stiprās domas, kas tevi vēl
 Šurp vilktin vilka, kaut negribēji gan, —
 Tak soli pa solim sekoji man.
 Ak, siev'... mans gars tev veidoja dvēseli...
 Tu ilgi pretojies... nu sekoji!
 Es tevī ravēju nezāli dažū,
 Jo nearts tīrums dod vāju ražu.
 Pie mūsu darba! Tā stunda ir nākusi —
 Tā Kunga žēlastība pār mums lai dus!
 Es nesu tavu dvēseli uz gaišumu...
 Un līdzu tev; tā palīdzi citiem — tu! —
 To vēsti, ko tev nesu, lai uzraksta
 Tava roka, šim darbam vēlēta.
 Tu jautā, kas es esmu? Esmu grēcinieks,
 Caur nožēlas mokām kam iegūts prieks
 Un piedots viss. Es sen vīrs zemes aizmirsts,
 Mans vārds no dzīvajiem ir noslaucīts.
 Man bija zelta daudz un dārgu mantu
 Ak, Dievam žēl, tās slikti lietoju!
 Neko es neatstāju šē pēc nāves,
 Neviena mīlas darba pazīmes.
 Par laimes luteklīti mani uzskatīja,
 Man visi pasaules prieki bija:
 Jaunība, spēks, skaistums, bagātība, gods,
 Ko pasaulē ciena, man viss bija dots.
 Man likās tikai baudai dzimis esmu —
 Ar pilniem malkiem šo saldo dvesmu
 Es dzēru, bet ausis man klausīt liedzās

Tuvāko nopūtās, kas viņās sniedzās...
 Tik' sevi es milēju, tas bija gan,
 Es pats biju dievs un pasaule man! —
 Viens otram līdzīgi gadi aizgāja,
 Bet man neko tie jaunu nenesa. —
 Kad baudīts šai dzīvē bija viss, — tā šķita
 Tik pelēkdrūma, bēdīga, tukša...
 Nu mana aukstā sirds it isā laikā
 Grima gurdumā, kā riebajā tvaikā;
 Nekur vairs neatradu baudu prieku,
 Kas patika reiz, — tapa par nieku.
 Es jutu, ka man kaut kā sāk trūkt, cik žēl, —
 Kaut kā, kas nav nekad man bijis vēl.
 Kas bija šis kaut kas, to nezināju pats —
 Bez kura man apnika dzīves skats.
 Nu tad, kad kauss līdz mielēm tukšots būtu,
 To aizsviest gribēju, lai brīvē kļūt
 Es varētu un apsveikt garo miegu.
 — Nāves mērs! man likās, pilns ir liegu.
 Nekādai atmaksai es neticēju,
 Bez bailēm dzīvi atstāt gribēju.
 Tapt par neko, vai sāpīgi tas būtu?
 Nē, domāju, jo gurdumu jutu...
 Kas agrāk visvairāk spēja valdzināt,
 To gribēju kopā vēl pulcināt,
 Vīns, sievietes, puķes, gaismota telpa,
 Lai būtu, kad raisās pēdējā elpa. —
 Manas dzīres bija skaistas; sirds priecājās,
 Ka dzīves joklugai gals tuvojās...
 Gluži lepns biju, jo baiļu nejutu,
 Kaut gan tik tuvu kapam stāvēju. —

Puķes vīta un sveces izdzist steidzās,
 Glāzes bija tukšas — tā svētki beidzās...
 Tad paliku viens ar pēdējo viesi —
 Ar nāvi, ko drosme bija lūgt, patiesi. —

Te norīb šāviens... tad klusums iestājas...
 Mana miesa vēl sāpēs raustījās...
 Zuda katra sajūta... Skāva dziļš miegs
 Man visus locekļus kā kalnu sniegs.
 Kāda melna ēna kā naktī tina...
 Vai dzīve nav galā, kas to zina?
 Kur bija tas miegs, pēc kā es ilgojos,
 Kad vaļā no dzīvības raisījies?
 Uz ko es gaidīju? Tumši sajutu,
 Ka kaut kam notikt nu vajadzētu.
 Ar bailēm pildītu dvēseli gaidīju...
 No domām bēgdams, nāvi meklēju.
 Vajadzēja klusam būt, miesa nāvēta
 Bij, jo dzīvības dzirksts tai izdzēsta.
 Es sajutu, ka ķermenis sastindzis dus:
 Sirds nesita vairs, pulss stāvēja kluss.

Es biju liķis: — viela, vairāk nekas,
Kurai vajadzēja būt bez sajūtas.
— Biju miris... bet kā liķis varēja
Vēl domāt? — mani šausmas sagrāba...
Visa būtība nāvēta nebija:
Mana domāšana vēl dzīvoja!

Tās briesmu stundas gan aprakstāmas nav,
Kuras nāca, kad saprast sāku jau.
Vētrains haoss pa manu prātu jaucās...
Kas tagad notiks? Tas zināt traucās.
Šī baigā tumsa... šausmīgā tumsa, oh...!
Es gaidīju... pats nezinu uz ko.
Vai tā bija mūžība, vai stunda viena?
— Nezinu, — trūkst zemes laika mēra.
Man likās, tūkstots gadus es gaidīju;
Briesmīgi mocījos ar neziņu...
Būt piespiestam dzīvot — ir briesmību just
Priekš tā, kas cerēja caur nāvi zust...

Tā tad taisnība tās drūmās mācības,
Ka ir Dievs, kas atmaksās pēc nopelna?
— Man vajadzēja ellē raidītam tikt...
Par grēcīgo dzīvi mocībās nikt!
Šis bargākais sods, — kaut drīzi tas nāktu
Un neziņas mokas izbeigt sāktu!
Ak, labāk visu citu, tikai ne tās!...
Laiks aiztecēja gaidās veltīgās. —
Tiesnesis nenāca. Palīgsauciens grūts
Lauzās no manas sāpju pilnās krūts,
Es sāpēs saucu: "Ak, apžēlojies, Dievs!"
Te tumsā dzirdēju balsi patiesi:
"Ko gribi? Kādu vēlēšanos nesi
Pie Dieva, ko vienmēr liedzis esi?"

"Ak, Kungs, mazdrusciņ gaismas!" tad čukstēju.

Un piepeši krita, es redzēju,
No augšas kāds gaismas stariņš pār mani.
Vai, es redzēju sevi, briesmas gan —
Šis mirklis tam, kas gājis tikai tumsā.
Lūdz Dievu par akliem, — izmisumā,
Lai nekrīt tie, kad acis pēc nāves veras
Un piepeši citas zemes sfērās,
Redz pirmo reizi kailu cilvēksirds bildi.
Dieva eņģeļi ar šausmām noskatās
Uz šādu sirdi, — prom tad aizsteidzas.
Rūgtā kaunā dvēsele paslēpties trauc —
Brēkdama vienatni atpakaļ sauc.
Dievs dāvina to. Ir atkal dvēsele vien —
Viena ar sevi. To atmiņas sien...

Mana miesas dzīve bildēs tūkstošās
Gar manām acīm lēnām aizvilkās.
Es redzēju, cik akls ir bijis mans skats,
Par saviem ļaunumiem brīnījies pats.
Līdz pēdīgi, mocīts zem grēku sloga,
Es saucu, lai Dievs pats mani soda!
"Dievs nesoda nevienu," dzirdu, balss sauc,
"Grēks soda pats sevi," kā katrs grauds,
Kas brīvi no ļaunās gribas sēts,
Kā pļauju: bēdas un sāpes cēlis.
Cilvēka grēks nespēj eņģeļus dusmot...
Tie noskumst, jo redz, kas sekot var tam.
Tu, nabaga dvēsele, vēl tiesnesi sauc?
Kad tev pašai sen izspriest jau ļauts:
"Kur ir tava manta, tur ir tava sirds,"
Teic Kristus. — Šajos vārdos taisnība mirdz.
Katram cilvēkam ir šeitān miļš kaut kas,
Viņa paša "es", Dievs, — vai tuvākais;
To mantu, ko glabāt grib mūžības dzīvei,
Šeitān esot ir vēlēties brīvi.
Caur nāvi no dvēseles nebūs tas šķirts,
Ko dzīvībā karsti milēja sirds. —
Raugies, ģeķi, kas tava manta bija!
— Te plūda gaismas straume un lija
Pār nedzīvu miesu, kura gulēja
Zemē, savās asinīs mērcēta.
"Skat šurp, lūk tava manta, kas pieder tev —
Tā bija tev miļa, to paturi sev!
Par visu dārgāka bija tev miesa:
Tai izbēgt nespēj — tā tava tiesa!"
Es šausmās kliežu: "Mani vaļā laid!
Nē, nē! Pie liķa tikai nesaisti!
Ar savām rokām es nonāvējos pats...
Ņem mani prom, vairs miesu nemīl prāts!" —
"Caur savu gribu tavs gars šurp atnāca,
Kur vieta nebija tam vēl taisīta:
Par agru mūžības sliekšni pārkāpi tu,
Negaididams, kad stunda atnāktu.
Visaugstākā prātam preti nestāvi, —
Cilvēks nevalda pār dzīvību un nāvi;
Zemes dzīves mācība tam jāmacās;
Nav atļauts viņam no tās vairīties. —
Miesa ir tērps, kas sadilis
Nolikts tiek un dvēsele briedusi
Prom tiecas no miesas uz pārvēšanu.
Vai tam, kas nicina dzīvības balvu
Un neziņas spītē Dievišķo dzirksti
Iz krūtīm dzēš viņa paša pirksti!
Tas neizdosies, bet ļaunāku daris
To likteni, ko pats sev veidojis.
Saitei starp dvēseli un vielu būs irt —
Tik tad, kad nolikts no Dieva tās šķirt.
Tev Radītāja gribai jāpadodas,

Kura vēl tevi saista pie vielas.
Kad saistītais gars paciest mācījies būs,
Varbūt, ka tad no saitēm brīvs tas kļūs...”

“Tā tad, vēl pastāv cerība? beigsies sods?
Viņš netiks mūžīgi mūžam man dots!”
Es saucu ar priekpilnu uzticību.
“Reiz beigsies,” teic eņģelis mierinājumu.
“Tikai viens grēks nekad nevar piedots kļūt:
Spītība, no Dieva piedošanu lūgt;
Jo gars pats sevi tad tumsībā raida.
Dievs vienmēr, — ikkatru dvēseli gaida,
Kas pēc Viņa un Viņa gaismas ilgojas;
Ceļš ir garš, bet mērķis reiz tuvojas.”
“Tev pateicos, tu iepriecu man nesi,
Bet teic jel, maigais eņģel, kas esi? —”
“Vai nezini? Vai neesi to nojautis,
Pie sirds durvīm kad tiku klauvējis?
Tu dzini mani prom. — Es rūpju eņģelis!
Uz pasauli ko sūtījis žēlīgs Dievs:
Rādīt kritušiem ceļu, pie Viņa vest
Un nožēlas ceļu sirdīs tiem mest...
Lai mostas ilgas pēc ticības, gaismas,
Un pazemība dīgst iekš sājpu plaismas.
Ar dzīvām sāpēm gars savu postu jūt,
Tas negrib vairs purvā palicējs būt,
Viņš ceļas, iet, kaut smagi streipuļodams,
To ērkšķu ceļu, ko rādu es tam.
Drīz gaismas pulki steidzas, — palīgs to skar,
Kas Kristus dienestā mīlas darbus dara.
Lai ciešanas, sāpes mazākas justu,
Tam spēku dod panest savu krustu...
Dažu saldu solījumu ausīs čukst...
Un jaunā drosmē sirds gurušam pukst.
Viņš cerībpilns tiecas pēc ceļa mērķa. —
Vēl daudz tevīm atliek, ko mācīties te,
Līdz kļūsi augšā — gaismas pasaulē.
Vēl ticēt, cerēt, milēt nemāki tu;
Nu mācies vispirms tad: pazemību!”

Cik klusi bija drūmajā kapsētā —
Manā mājoklī ziemas nakts salā!
Kaut dzīvē es labāk būtu dzīvojis,
Un sirdis uzticīgas meklējis,
Kas salā stingušo garu uzņemtu —
Pie drauga ugunskura sildītu...
Visā pasaulē, — neviena nebija,
Kas manis dēļ asaras raudāja
Un kura sāpes pie sevis mani vilktu.
Es nabags! Tā jutu sevi atstātu,
Vienvienīgo kapsētā drūmi plašā,
Par biedri kur bija tik liķis paša. —
Pa tūkstošiem kapiem velti meklēju,

Nevienu skumju garu nerodu.
Tad meklēju zārkos, kas trūdēja tur
Dziļi zem sniega, bet visi bija prom.
No saviem tērpiem tie aizbēguši bija,
No pišļiem, kas reiz viņu lepnums bija,
Tie tapuši brīvi... tik gūstīts vēl es,
Pie nedzīvās miesas šē piesaistīts.
Mani pārņēma šausmas... Es redzēju to —
Šo radījumu visriebīgāko.
Likās, arvienu vairāk tas pārvērtās,
Šķīta, ka bālā acs ieraudātos:
Kā gribētu izteikt manu postu gan
Un ar asarām sāpēs remdināt mani.

Pa kapu dārzu reiz naktī klejoju;
Un tuvu pie vārtiem es dzirdēju,
No ceļmalas nākam nopūtu kvēlu,
Kā klusas raudas, kā vaidu žēlu.
Kas gan nakts mieru tik vēlu traucēja?
Vai dzīvais kāds? Ko tas šē meklēja?
Tas bija bērns, ko redzēju izliktu,
Lai ziemas salā tas šē nosaltu.
Mazajai būtnei, kas raudāja klusu,
Šeit kapu mierā es līdzī jutu.
Bet arī manas dusmas modās pret to,
Kas savu bērnu mirstot nežēlo.
Vai briesmīgs sods viņu sasniegs ar laiku?
— Pats bargākais man likās par maigu.
Nekas nespēj atpirkt šā grēka darba.
Nolādēta sieva, kas to dara,
Ak, nabaga bērniņš ziemas nakts salā!
Tā mana dvēsele dusmās sauca.
Kā pērkona balss ātri dimdēja nu:
“Kas esi tu, ka Dieva dusmību,
Gan iedrošīnes saukt pār citu galvām? —
Vainīgo, ko lādi tik pādroši —
To drīzi vien redzēt tu dabūsi
Un izteiktos lāstus nožēlosi.”
Tas bija eņģelis, kurš tā sacīja,
Un stingru skatu mani mēroja,
Manu roku ņēma, ko drebot sniedzu tam,
Tad ātri, kā domas prom lidojām, —
Uz pilsētu, kur bija reiz dzīve mana...
Drīz stāvējām mēs pie izpriecas nama,
Kur dzīvē es bieži vien viesis biju,
Tur gājām iekšā. Mūs nemanīja.
Cik svešs šis netiklības nams man izlikās,
Un piedzērušo dzirēs riebīgās —
Es redzēju garu valsts klusos viesus
Pie dzīvajiem stāvēt jo draudošus.
Un ļaunos garus, kuri jau kritušos
Uz lielāku grēku vēl kūdīja;
Tur bija arī gaismas gari it cēli,

Kas centās sargāt tikumības kvēli,
 Kura vēl piemita katra krūtīs.
 Cīņas lauks starp gaismu un tumsu bija
 Šai zālē, kur trokšņa smiekli vija —
 Vīriešus, sievietes, kuriem ne jausmas
 Nebija par cīņu dēļ viņu dvēseles.
 Daudz skumušu garu es vēl redzēju,
 Pie cīņas kas neņēma dalību.
 Tie dzīvē bija netiki dzīvojuši še,
 Nu klusās sērās apkārt klīda te;
 Kad pienāca nāve un atšķīra tos
 No baudas, ar ko bija saistījušies,
 Tad satrūkās viņi un gribēja vēl
 Kaut brīdi palikt še. — Šķirties bij žēl.
 Tagad šīs dvēseles saraustīt nespēja
 Tās saites, kuras viņas saistīja.
 Tās bija atmiņa, kas viņas še sēja.
 Tās grēku pēc nāves vēl milēja. —
 Miesas vergi kustoņa priekus mīlo,
 Jo ļauna kāre sirdīs tiem kvēl,
 Viņi gan nevar apmierināti kļūt, —
 Tie saistīti ir, kamēr kāre zūd.
 Un piespiesti citu grēkos lūkojas —
 Līdz beidzot ar riebumu novēršas.
 Tad netirās domas bāl, — viss aizmirstas:
 Sāk dvēsele ilgoties pēc šķīstības.
 Tad skatu augstāk raida skumušā sirds,
 Raugoties gaismā, kas tālumā mirdz,
 Un dziļās ilgās rokas tā augšup ceļ —
 Lūk, saites raisās — gars brīvību smeļ.
 Tas spēji tiek vilkts kā ar magnētspēku,
 Jo zudusi ir tieksme uz grēku.
 Nu brīvais gars pretī gaismai plūst,
 Kur arī viņš sev gudrību gūst:
 Nevar tai tuvoties, pirms sapratis būs,
 Ka miesīgā nāve atbrīvo mūs.

Es redzēju kādu garu tuvumā,
 Kura skatiens pār mani dusēja.
 Tā bija mana māte. — Es pazinu to —
 Ar prieka kļiedzienu turp lidoju...
 Ar skumju seju tā atkāpās no manis.
 Dārgo dēlu, kas reiz bija viņas viss —
 Pirmo reizi še apkāmp tā baidījās.
 Uz ļaudīm, kuri apkārt mums stāvēja,
 Klusēdama viņa rādīja.
 Apjucis un kauna pilns es sacīju:
 “Ak māt... tu man šeit dzīvē sekoji?”
 Viņa sāpēs galvu nolieca kā tēls
 Un sagrauztā balsī izsacās: “Dēls!
 Tu biji mans elks. Sirds mīlot aizmirsta
 To, kurš mātes laimi man dāvāja.
 Kad zemes mīla dvēseli vēl saista,

Tā nespēj sasniegt mērķa skaista.
 Paliek kāda saite, kurai jāsatrūkst;
 Tas sirdszelts, ko vajag sadragāt.
 Pie tevis būt gribēju, kad nāve nāca...
 Bēgt nespēju vairs. Tā pārsteidza;
 Pie tevis mani cieši saistīja mīla —
 Pie tevis tad paliku neredzama.
 Tavas netirās sirdsdomas lasīju,
 Kad netiklības namā tev sekoju...
 Redzi, tā māte aiz kauna galvu liec,
 Mans dēls, mans dēls, mans lepnums un mans
 zieds!
 Cik smagu tu darīji manu krustu,
 Mani pagrimšanā vilki, lai zustu
 Līdz ar tevi. Tu nezināji to gan!” —
 Sirds briesmīgās sāpēs kvēloja man...
 “Ak, māte, māte!... Dārgā māt! Piedod jel
 Es nenojautu to... ai, cik tas žēl. —
 Ka tava tirā acs redz manu grēku,
 Kau būtu zinājis, ar visu spēku,
 Tad apkarojis būtu ļauno dziņu. —
 Nevienā zemē es neatminu,
 Tik dziļi krituša, kurš rupjā baudā
 Sirdsšķīsto mātes skatu panest jaudā.
 Kam jādreb nebūtu pie domas tās,
 Ka mīlie mirušie mūs noskatās
 Un stāv kā liecinieki pie mūsu kauna?!
 Ak, briesmīgs sods, ko pelnījis esmu sev!
 Bet mīļā māt — kāds noziegums guļ pār tevi?
 Tu mīlēji mani. Vai mātes mīla grēks?
 Tas sods, kurš jācieš tev, ir netaisns sods.”
 Tad atkal laipnie panti noskaidrojās,
 Kur iepriekš cēlas dusmas ēnojās.
 Tad maigi smaidot viņa teica: “Tu spried
 Par gudru likumu, ko nepazīsti.
 Ja lielāks sāpju mērs bij manim piešķirts
 Nekā to pelnīja, tad mana sirds
 Par velti necieta. Tā tavā labā
 Ciešot, — tev svētību izpelnīja.
 Kad Kristus mīlu tu reiz sapratīsi,
 Kas tūkstoškārt par mums ir sāpes cietis,
 Tad atceroties savas mātes sāpes —
 Tu Dieva žēlastību slavēsi.” —
 “Tu mīli vēl mani, lai gan tev jāredz bija,
 Ka manas kājas bezdibeni min?”
 Tā saucu ar priecīgu izbrīnu es,
 Tad čuksts kluss man atbildi nes:
 “Vēl mīlu es tevi, jā, ar līdzcietību.
 Ar aklu mīlu es tev kaitēju,
 Jo pielūgšanu zemes bērns nepelna.
 Aptraipīto elku sirds nogāza
 No troņa tā, ko tev reiz uzcēla.
 Vai stulbotai man, kas nesaprata,

Ka tā, kas visu dod, bet neko neprasa,
Tam, ko viņa mīl, nevar labumu dot.
Maigai mīlai ir vērtība dota,
Tik tad, kad viņa ir uzvaras rota.
Tā mīla krīt cienā, kas pelnīta,
Kas nezina savu vērtību — nicināta.
Reiz biju vāja jūtu verdzene;
Nu stipra kļuvusi, es sevi valdu. —
Un mani mīla nevelk vairs uz leju,
No augšienes nāk spēks — viņš ceļ — kurp eju.”

Es lūdzu: “Māte! Jel neatstāj tu mani.
Kaut cienīgs neesmu, bet paliec gan. —
Tu drieksti augšup iet, bet es šie saistīts;
Jel vientulim man — vēl iepriecū sniedz,
Kaut esi brīva, tak palieci vēl brīdi!...”
“Tu nabags! Tevi nevaru paklausīt,”
Tā teica jūtīgi, — “viss būtu velti,
Cik ļoti ar tev māte līdzī jūt
Un sāpēs dalītos, bet nedrīkst tas būt. —
Katram garam būs pašam cīnīties
Un uzvaru gūt pār savu slikto “es”.
Tas nedrīkst savu nastu uz citiem mest,
Sava krusta smagumu pašam būs nest.
Tikai ar lūgšanām spēju tev līdzēt,
Lai dvēsele izmisumā nekrīt.
Jel nemociet velti bez cerībām,
Kad atstāju tevi. Redzi, tas jādara man.
Es tiecos uz augšu. Tur ar tu kļūsi,
Ja pacietīgi sodu nesis būsi.
Un zini! Kad pirmo uzvaru gūsi,
Tev palīgs no debesīm sūtīts tiks.
Tā nozuda, — es atkal biju vientuļš,
Tai pūlī, kur mani nemīlēja neviens.
Mana sirds pildījās ar rūgtām sāpēm.
Es vērsos pret eņģeli pie sevis
Un nopūtos: “Mani māte atstāja!
Jel ļauj man atkal uz kapiem iet,
Es negribu būt pie šiem cilvēkiem vairs;
Viņu uzskats man tapis ienīstams,
Es mazāk ciešu, vientulībā būdams.
“Neairsti, tev ir kāds biedrs,” tec eņģelis,
Pie tava kapa, tas bērns nav nomiris,
Tu meklēt gribēji viņa māti
Un gribēji kraut savu lāstu uz to.
Tu redzi, tur ēnā, to sievieti —
Tā viņa ir. Ej tuvāk un aplūko!”
Es dariju to, bet vilcinājos,
Jo skumjas bija dusmas man aizdzinušas.
Ko gan šai sievai lai sacītu es?
Kas manim daļas gar grēcību tās,
Viņas sods manu nastu nevieglinās...
Es cietu... Nē, tai ļaunu nevēlēju.

Tā tumšā kaktā viena sēdēja
Un savu seju rokām apslēpa.
Viņa smagi liecās pret galda malu,
Vienaldzīga pret apkārtni savu —
No gurduma laužta, kā ievainots zvērs.
Tā smieties nespēja, ko no tās prasīja,
Un raudāt, ak! — Vairs viņa nevarēja...
To uzskatot es līdzcietību jutu
Un stāvēju kluss. Tad eņģelis teica:
“Redzi, šie, to sievu, ko lādēji;
To nospiež viņas darba atmiņa.
Ar ko gribi tai nastu palielināt,
Vai sagrauztā nav diezgan sagrauzta vēl?
Tu klusē? Vairs mūsu tiesāt nedrīksti,
Kas dziļi kritusi. Tev taisnība;
Tā viena nav to sodu pelnījusi:
Ir arī viens vīrs, kas noziedzies tāpat.
Šim bērnam bija māte un bija viens tēvs,
Kurš atstūma savu miesu un asinis.
Tas nedarbs nu skaļi pret debesīm brēc,
Kaut cilvēku likums to neaizskar.
Vīram Dievs spēku deva, lai sargātu
Vājo tiesības, — ne lai tās noliegtu. —
Redzi šo sievu, kas grimusi dziļi;
Ir viņa bija jauna un šķīsta reiz,
Līdz savu dārgumu — nevainības daili,
Tā neapdomībā atdāvāja;
Tas, ko tā mīlēja, ņēma šo balvu —
Un pretī tik kaunu, rūpes deva;
Ne mīlu, nē, tik baudu kāroja viņš. —
Kad atdots bija viss, viņš padzina to.
Uz nabadzītes gūlās izsmieklis, sāpes,
Kad patversis ar bērnu meklēja...
Visas durvis bija slēgtas — tik atvērtas šīs.
Un tādēļ viņa bērnu projām deva.
Jel teic, kas vainīgs pie šī nozieguma?”
Es sašutis saucu: “Tur vainīgs vīrs!
Kurš bērnu līdz ar māti slepkavojis...
Vīrs, kas darīt to spējis, ir nelietis!”
Eņģelis mudināja: “Uzlūko viņu
Un lūdz no Visaugstākā žēlastību.”

Tad skatījos, skatījos... izbrīnījies...
Man likās, ka mēs reiz pazināties.
Jā, pazinu!... Pūlējos atcerēties, —
Bet kur gan biju ar to sastapies?
Nu pavērsa viņa vārgušo seju —
Ak, Dievs! Tā bija viņa, tas jautrais bērns,
Kā spirtās lūpas mani valdzināja reiz!
Mazais pakausis ar gaišām sprogām
Vēl uzglabāja pēdējā skūpstā pēdas...
Ar baiļu kļiedzienu es sašļuku,
Kad eņģelis teica: “Tas nelietis bijī tu!

Tas bērns, pie kapsētas ko redzēji
Un līdzcietību sajuti — bija tavs dēls!
Ej atpakaļ nu pie upura maigā,
Viņš labprāt tevi redzētu vēl, pirms mirst...”

Drīz stāvēju atkal uz tukšā ceļa,
Tur, kur ar sniegu klāts gulēja zēns.
Viņš dzīvoja vēl, bet elpas vilcienus
Tik tikko dzirdēju, cik klusi tie bij. —
Es izmisis liecos pār savu bērnu
Un dziļās bēdās skaļi nopūtos:
“Ak, kaut ar tūkstošmokām varētu pirkt,
Kaut vienu stundu vēl to dzīvību,
Kuru nicināju... palīgā steigtos,
Lai tu taptu glābts, mans nabaga bērns!”

Ziemas nakts klusumā izgaisa sauciens,
Kā atbilde bija tik ziemeļa kauciens...
Viņš krāva vienmēr augstāk baltās pārslas —
Uz nevarīgās cilvēkdzīvības.
Palīgs nenāca... bij manam bērnam mirt!
Nebij vairs cerības — tak cerēju vēl!
Tas nedrīkst notikt! Vajadzēja aizkavēt to,
Lai mans darbs neradītu visļauņāko,
Pats bezspēcīgs, bet mēmā saucienā
Mana būtība pret debesīm kāpa —
Tad ticot uz to, kam ir tā vara
Pat nāves rokām izraut laupījumu:
Lūgšanas spārni mani augšup nesa;
Par bērna dzīvību es Dievu lūdzu...
“Pārdrošnieks, kas gribi ar Dievu iet ciņā,
Vai eņģeļu dziesmas nedzirdi? Lūdzies kā tie:
Lai notiek Tavs prāts debesis un virs zemes,
Ak, Dievs, no mūžības uz mūžību.”
Es slidēju prom no gaišām pasaulēm,
Kur manas domas bija iespiedušās.
Un žilbināts no godīgas tur augšā,
Es stomījos un lūgt vairs nespēju...
Cik auksta un tumša man likās zeme,
Pie kuras es saistīt gribēju bērnu...
Nē, viņa lidojumu nedrīkst kavēt,
Jo bērniem ļauts Kristus klēpī dusēt.
Mocekļu kronis tos gaida, kas cieš
Par citu vainu. Mans bērns to pelnījis.

Vai tas nav mirdzums? Kā rodas šī gaisma,
Kas laistās tik krāšņi tumšajā naktī?
No manis tā lauzās. — Liesma radās
Manās aukstajās krūtīs: tā mīla bij!
Pie bērna sāniem viņa iedegās...
Caur pazemīgu nožēlu liesmoja.
Es jutu no sevis plūstam siltumu
Un gaismas straumi... Man nesala vairs!

Tā mācījos saprast, kas mīla ir;
Tas saldākais, ko vien es mācījies. —

Tas notika, — maigā čaula salūza,
Kas sevī nesa šķīstu bērna dvēseli.
Es atkāpos atpakaļ, baidīdamies,
No mana tuvuma ka neiazbēg tā,
Ka nenovēršas no nežēlīgā,
Kas dzīvību devis un vairāk nekā.
Bērns raudzījās apkārt drūms, vientuļi
Iedams sev nepazīstamā pasaulē,
Kurā aicināts bija. Vai tēva rokas
To uzņems šē, kur citu nebija?
Virš zemes to sastapa mātes asaras...
Bez vainas pats, viņš bija kauna bērns.
Tam nebija tiesības nākt pasaulē;
Šo netaisnību maksāja viņš ar nāvi. —
Bet atpakaļ griežoties garu dzīvē,
Vai nebij neviena, kas būtu tēvs?
Viņš raudzījās apkārt un redzēja liesmu,
Kas dvēselē man degdama stiepās tam pretī...
“Pēc tevis ilgojos, kaut nepazīnu,”
Tā čukstēdams glaudās viņš man pie sirds.
“Es atradu tevi, — negribu būt vairs šķirts. —
Ak, tēvs, ļauj man palikt, kur esi tu!”
“Nē, nē! Pie manis viss ir auksts un tumšs,
Es negribu dalīties savās mokās!
Mans noziegums vēl vairāk mani nospiestu,
Ja kavētu tev gaismas braucienu.
Raugies augšup! Pie debesīm zvaigznes mirdz,
Tur mājoklis tavs. Vai neilgojas sirds?
Es mācījos tevi mīlēt, nu atsakos
No tās laimības, ko man tavs tuvums dos.
Sveiks! Redzēsimies drīz. Tev sekošu,
Kad Dieva žēlastību mantošu.”
Tad sauca bērns: “Redzi tavas saites krīt!
Ak, tēvs! Kāds prieks, tu esi brīvs!
Nu roku rokā varam kāpt uz gaismu...
Mēs abi — kopā — mūžam — Dievs ir labs!”
Cik jauki un saldi bija aizlidot
Brīvībā, projām no drūmās zemes, —
Tuvoties saulei, kas zeltā, purpurā —
Priekpilnam skatam pretī staroja!
— Cik krāšņa un jauka ir rīta blāzma,
Kad pirmo gara debess braucienu
Tā sveic... Un jūt to Visspēcīgo Tēvu
Un viņa brīnumdarbus varenos.
Slava un gods Dievam debessaugstībā,
Kas Sev par liecību radījis sauli...
Cilvēkacs nevar panest tās spožumu;
Kad gars paceļ skatus uz turieni,
Viņš acis nolaiž apžilbis, lai lūgtu
Sauli, kā visas gaismas pirmavotu.

Ar savām domām var radīt mazumā,
Cilvēks sev skaistuma pasauli...
Visaugstākā domas ir — debesspirmsākums,
Kas ir viņa godības atspīdums.

Trīsvienība ir: dzīvība, gaisma un mīla.
Miljardiem dzirksteles sprēgā no viņas;
Un katra dzirkstele par liesmu aug,
Kas neizdzīst vairs visā mūžībā.
Kā pieaug gars? Tikai caur ciešanām vien;
Cilvēks kļūst lielāks caur tām, kā viņas pašas.
Caur ciešanām pelavas no kviešiem šķir
Un viņi aug... par pļauju Tam Kungam. —
Lietus piles no debesīm kritušas,
Kādu brīdi ar putekļiem vienojas,
Bet saule tās atkal mākoņos ceļ
Un tīrītas augšup no purva smel.
Tā arī gars beidzot atgriezīsies
Uz dzīvības avotu, no kā viņš cēlies...
Tam kopība būs ar Jēzu Kristu
Un vienībā ar Dievu viņš sakusis.

Nav slinkuma paradīzes, nē, nav!
Kur svētlaimīgie mūžīgā baudā
Pavada bezdarba dzīvi; nebūt nē!
Gars tiecas pēc augstākās svētlaimības,
Un tā ir: Dievam līdzināties.
Pēc šā mērķa viņš cenšas miljongadus,
Ak, saldā apziņa, — tas tuvojas!
Mūžīgā cerība tam svētlaimi nes,
Un tā viņš rada sev paradīzi.
Kristus atteicās no Tēva tuvuma.
Kritušai cilvēcei nesdams šo upuri...
Viņam tuvoties ir cienīgs tas gars,
Kurš labprāt atdod debess godību,
Lai palīdzētu savam tuvākam.
Ar labsirdību Dievam līdzināties var!

Tiklīdz gars izpircis savus grēkus,
Viņš sāk tad pats sev mantību krāt,
Ar visu bagātāks top, ko atdāvājis —
Tas pilnām rokām kaisa mīlestību.
Un jo vairāk dod, jo bagātāks kļūst...
Kas grasi viegli sniedz, tam netrūkst nekad.
Miljonu miljoni Kristus sūtītie
Lejup nolaižas, virs zemes lai nestu
Atvieglinājumu visiem, kas cieš.
Daļu no debess, kurai atsakāmies
Mēs nesam viņiem, līdz savās krūtīs.
Vai saproti nu, kāpēc dziļākās
Nakts stundās kāds gaismas stars izlaužas.
Solidams jaunu rīta atspīdumu
Un viņas briesmu nakts aizmiršanu?

Tur, kur rūpju eņģelis tuvojas
Un cilvēka sirdī spēji ielaužas,
Ar cietu roku tīrīdams svētnīcu,
Tur tad mēs sekojam viņam tūlīt
Un vēsumu lejam karstajās brūcēs...
Mēs skūpstam asaras, kas apstulbo acis. —
Tad klusu pienāk miera eņģelis,
Tam lauztās sirdīs rodas mājoklis...
Kur vien ceļas kāda lūgšanas nopūta,
Tur esam mēs klāt un augšup to nesam.
Un ar svētību atpakaļ steidzam. —

Mes nomodā stāvam pie slimnieku gultas...
Un bērnu dvēseļu pirmos soļus vadam.
Ar skaistumu pildam dzejnieku sapņus
Un nojaust ļaujām eņģeļu dziesmas;
Klusos vaidus par gavilēm vēršam;
Tiem augstākas domas mēs dāvinam.

Vai mūsu paradīze nav skaista — ak siev',
Saki, kurš prieks gan var augstāks vēl būt,
Kā tas, līdzīgi Kristum upurēt sevi.
Un mūžam paturēt vairāk, kā devis?

Jau diena aust — un lampa taisās dzist...
Smagi noliecas tava galva...
Guli tad. — Mūsu gara bērns radīts ir.
Redzi! Manu domu auglis uzauga tevī,
Sāpēs dzima, bet mīla to audzēja;
Tas sevī nes mūžīgās dzīvības sēklu,
Kura skumušās sirdīs klusi aug
Un svētības bagātai pļaujai plauks.

* * *